

MIŠKAI SAUGOMOSE TERITORIJOSE

Asvejos regioninis parkas, Dubingiai

KONFERENCIJA – PARODA „GAMTOS VERTYBĖS MIŠKININKO AKIMIS“

2024 M. BIRŽELIO 25 D. | LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos | Agnė Jasinavičiūtė

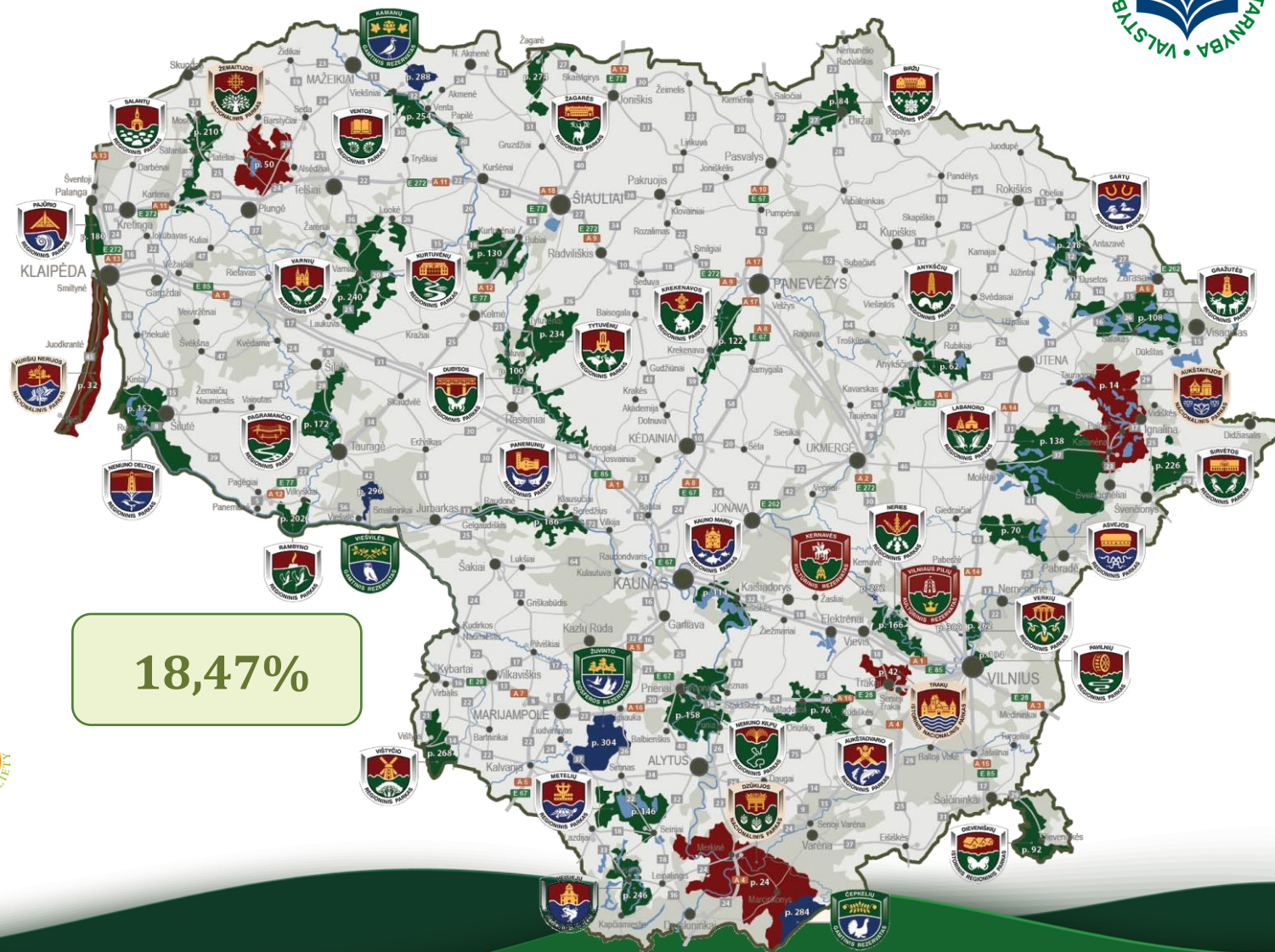

www.vstt.lrv.lt | www.saugoma.lt

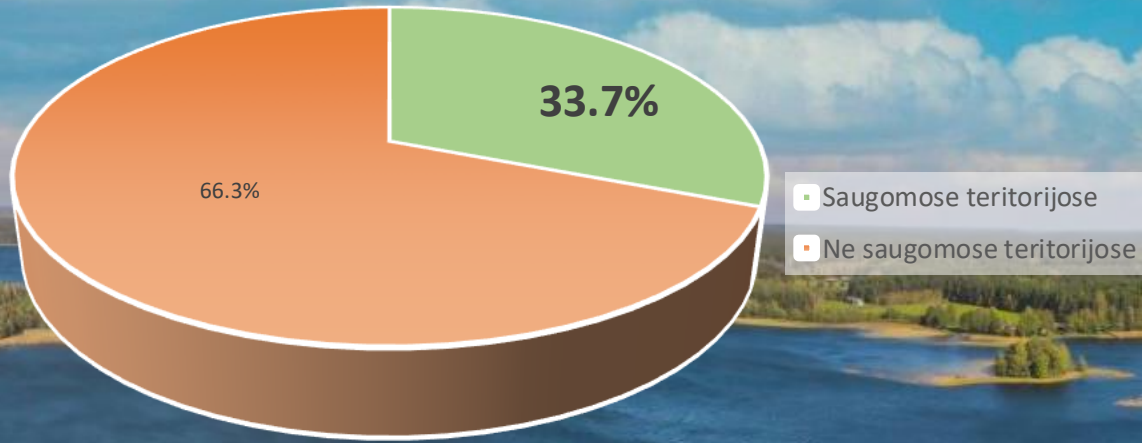
KODĖL STEIGIAME SAUGOMAS TERITORIJAS?

1. išsaugoti ne tik ir kultūros paveldo vertybes, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, bet ir kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, genetinį fondą;
2. atkurti gamtos išteklius;
3. sudaryti sąlygas pažintinei rekreacijai, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams;
4. propaguoti gamtos ir kultūros paveldo vertybių apsaugą.

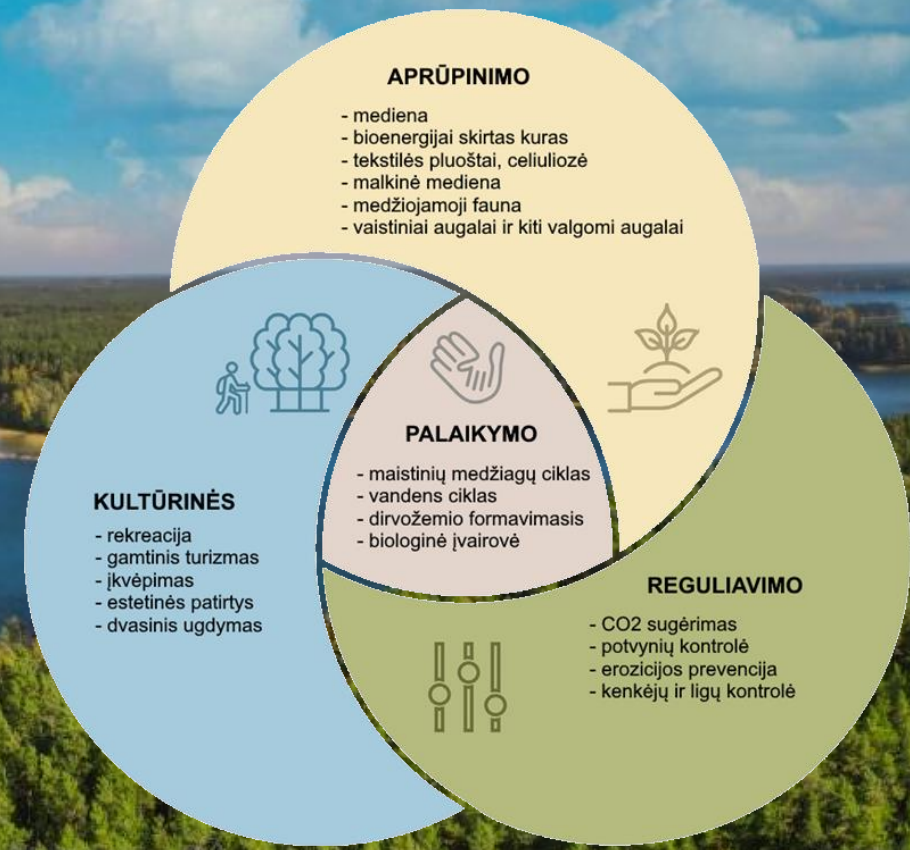
Oficiali informacija apie saugomų teritorijų ribas skelbiama www.stv.lt
informacija apie vietas, buveinių apsaugos tikslus www.biomon.lt

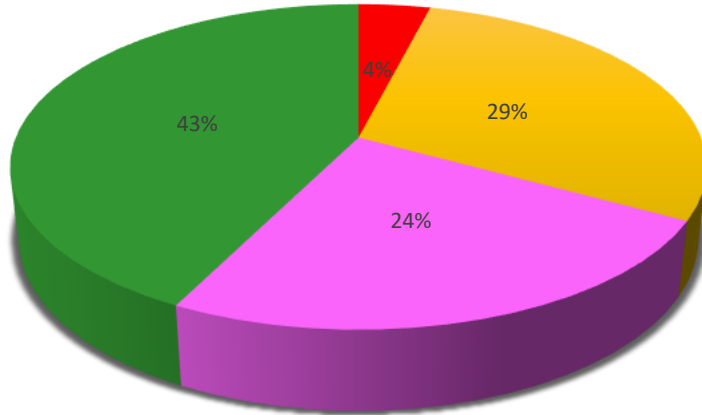
Miškai visose Natura 2000 teritorijose – 534541,47 ha arba 24,54 % nuo visų miškų ploto Lietuvoje.

**Pagal 2024 m. Miškų kadastro duomenis. Miškai saugomose teritorijose sudaro 677449,51 ha arba 31 % nuo visų miškų ploto Lietuvoje.*

Skaičiuojant plotą saugomose teritorijose - rezervatai, draustiniai ir paveldo objektai; atkuriamieji sklypai, genetiniai sklypai; nacionaliniai ir regioniniai parkai, biosferos rezervatai ir biosferos poligonai; „Natura 2000“ teritorijos.

Labanoro regioninis parkas, M. Semaška

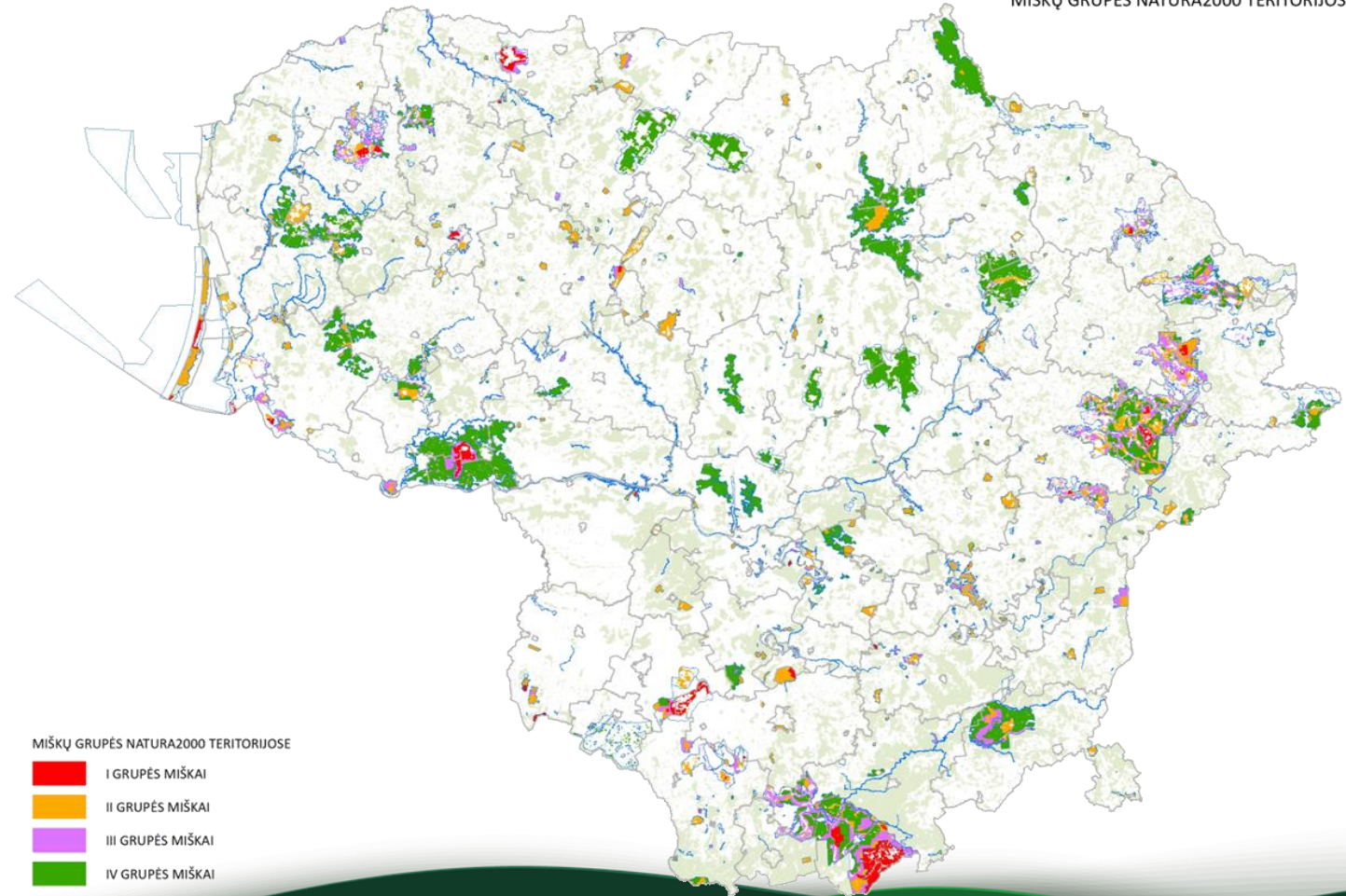

I grupė (rezervatų miškai) - 26 821 ha. *Kad pasiekti EK Biologinės įvairovės išsaugojimo strategijos tikslus, reiktų pasiekti apie 68 000 ha.*

II grupė (draustinių miškai) – 197 450 ha; *Dalis turėtų tapti I grupės miškais – apie 42 000 ha.*

III grupė – 179 437 ha;

IV grupė (ūkiniai miškai) – 290 050 ha

9010* Vakarų taiga. Buveinei būdinga sudėtinga struktūra. Metodinio analitinio centro nuotrauka

EUROPOS BENDRIJOS SVARBOS MIŠKŲ BUVEINIŲ TIPŲ LIETUVOJE – 13

- Bendras šių buveinių plotas – apie 268 tūkst. ha (12,6 % nuo visų miškų);
- Saugomose teritorijose I-II miškų grupėse – 68 tūkst. ha;
- Iš viso saugomose teritorijose, visose miškų grupėse, yra apie 124 tūkst. ha EB svarbos miškų buveinių - **5,7 %** nuo visų miškų ploto;
- Norint atitikti 20/60 proc. taisyklę, reikia papildomai už Saugomų teritorijų ribų atrinkti dar apie 27 tūkst. ha. – dar **1,3 %** nuo visų miškų;

EB SVARBOS BUVEINIŲ PASISKIRSTYMAS SAUGOMOSE TERITORIJOSE

Buveinės	Kodas	Iš viso šalyje, ha	ST I-II gr, %	ST I-II gr.+ BAST III-IV gr., %	Trūkumas, ha
Vakarų taiga	9010*	57 535	26	45	6 518
Plačialapių ir mišrūs miškai	9020*	16 463	24	32	2 938
Žolių turtingi eglynai	9050	30 162	16	27	
Spygliuočių miškai ant ozų	9060	798	44	57	
Medžiai apaugusios ganyklos	9070	437	11	49	
Pelkėti lapuočių miškai	9080*	51 656	20	35	9 894
Skroblynai	9160	15 321	32	38	
Griovų ir šlaitų miškai	9180*	8 705	45	49	629
Sausieji ąžuolynai	9190	275	10	20	
Pelkiniai miškai	91D0*	50 259	39	59	
Aliuviniai miškai	91E0*	28 778	17	27	7 438
Paupių guobynai	91F0	296	41	57	
Kerpiniai pušynai	91T0	7 171	8	31	
* - prioritetingė, saugoti 60%					27 416

Saugomose teritorijose visose miškų grupėse lieka 5 prioritetingų buveinių nepakankamumas:

- 9010 *Vakarų taiga;
- 9020 *Plačialapių ir mišrūs miškai;
- 9080 *Pelkėti lapuočių miškai;
- 9180 *Griovų ir šlaitų miškai;
- 91E0 *Aliuviniai miškai.

Tai sudaro apie 27 tūkst. ha.

9080* Pelkėti lapuočių miškai. Šio tipo buveinėse gali būti atvirų plotelių. Metodinio analitinio centro nuotrauka

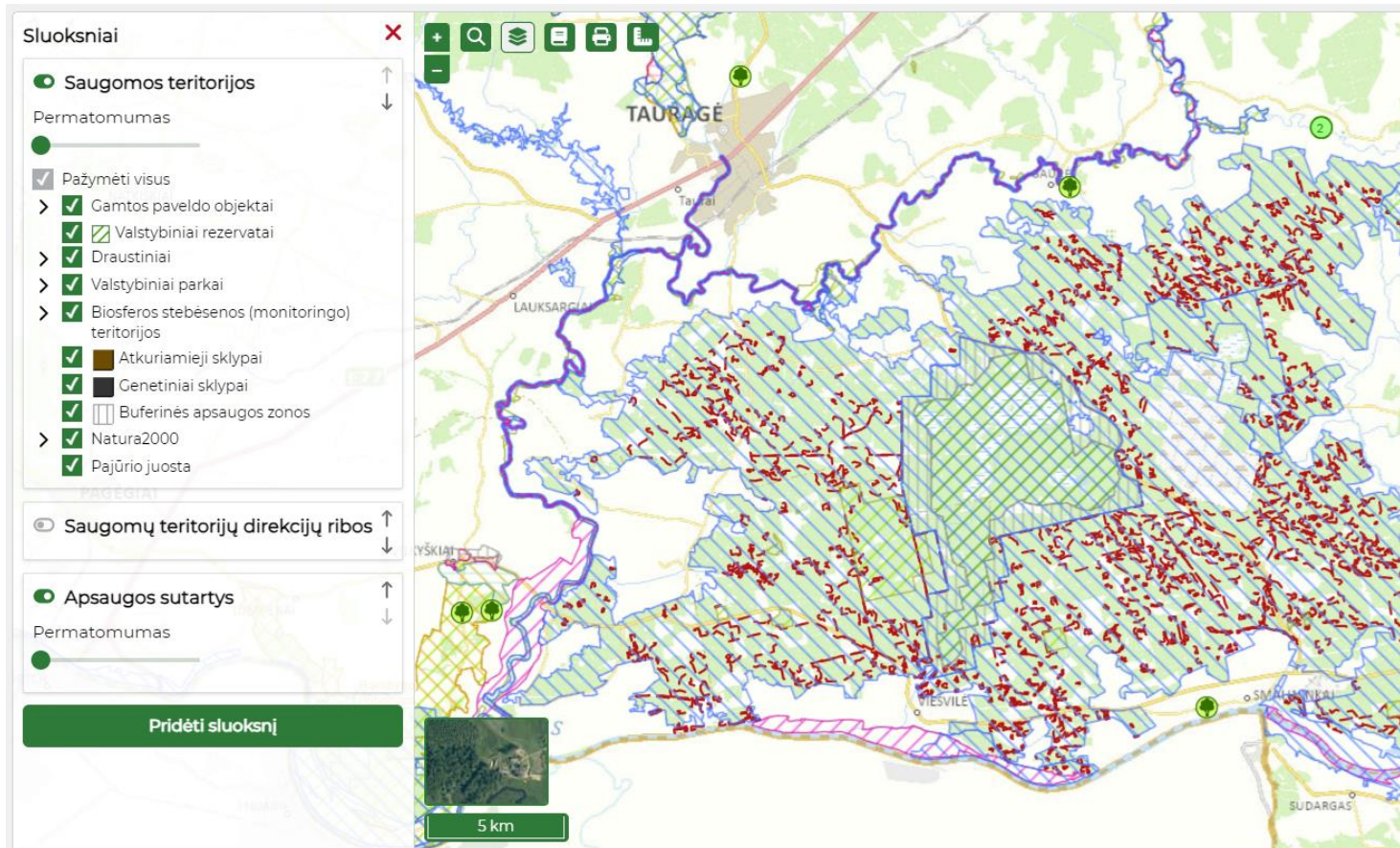

91T0 Kerpiniai pušynai. Metodinio analitinio centro nuotrauka

Miškų buveinių būklės vertinimas 2013 ir 2019 m.

Buveinės kodas	Buveinės pavadinimas	Vertinimas 2013 m.	Vertinimas 2019 m.
9010	*Vakarų taiga	U2	U1
9020	*Plačialapių ir mišrūs miškai	U2	U2
9050	Žolių turtingi eglynai	U1	U1
9060	Spygliuočių miškai ant ozų	U1	U2
9070	Medžiais apaugusios ganyklos	U2	U2
9080	*Pelkėti lapuočių miškai	FV	U1
9160	Skroblynai	U1	U1
9180	*Griovų ir šlaitų miškai	FV	FV
9190	Sausieji ąžuolynai	U1	U2
91D0	*Pelkiniai miškai	FV	U1
91E0	*Aliuviniai miškai	U1	U1
91F0	Paupių guobynai	U2	U2
91T0	Kerpiniai pušynai	U1	U2

FV (angl. *Favourable*) – palanki būklė. 8% (1 buveinė)
 U1 (angl. *Inadequate*) – nepalanki būklė 46% (6 buveinės)
 U2 (angl. *Bad*) – bloga būklė 46% (6 buveinės)

APSAUGOS SUTARTYS pasirašomos siekiant apsaugoti buveinių ir paukščių apsaugai svarbias teritorijas, kurios nepatenka į nacionalines saugomas teritorijas ar kitais teisės aktais nėra pakankamai apsaugotos, kad vykdant ūkinę veiklą valstybiniuose miškuose nebūtų pažeistos vertybės.

APSAUGOS SUTARTYS SU VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJA.

- ✓ 2020 m. pasirašyta sutartis dėl Būdos-Pravieniškių miškų buveinių apsaugos.
- ✓ 2021 m. - dėl Karšuvos girios apsaugos.
- ✓ 2024 m. - pasirašytos apsaugos sutartys dėl 13-os Natura 2000 teritorijų apsaugos.
- Papildomai parengtos 7 sutartys, kurių pasirašymas yra sustojęs.

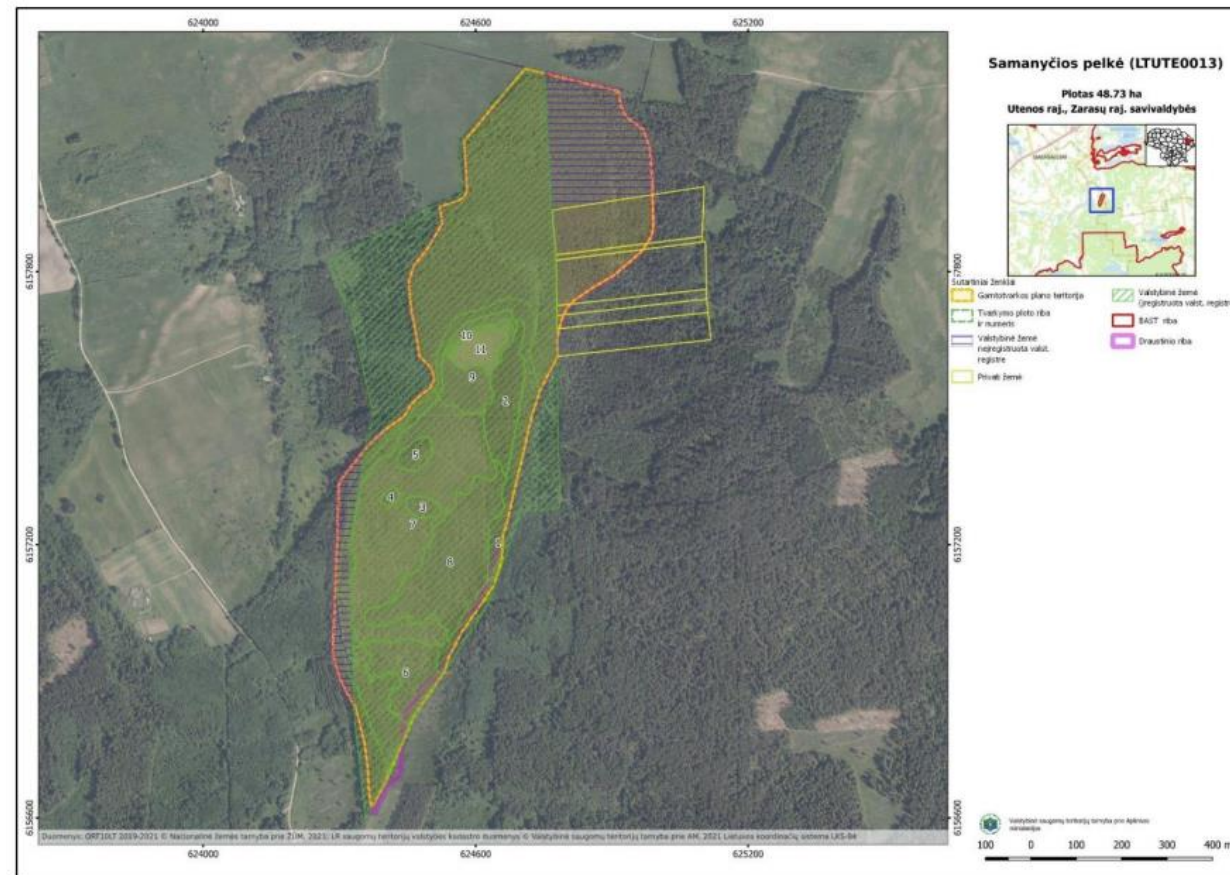
Siekiant išsaugoti retas, nykstančias rūšis, jų buveines, atkurti ekologinį balansą, įgyvendinti priemones skirtas kovoti su klimato kaitos padariniais yra rengiami ir įgyvendinami gamtotvarkos planai.

Gamtotvarkos priemonės įtraukiamos į miškotvarkos projektus.

Pagrindinės priemonės miško buveinių būklės gerinimui - **palikti negyvą medieną, nekirsti senų miškų, nekeisti, o kur reikia atstatyti hidrologinį režimą, ganyti, taikyti kontroliuojamą, nedidelio masto paklotės deginimą ir kt.;**

Galimybės planuoti buveinių būklės gerinimą rengiant miškotvarkos projektus po Apsaugos tikslų patvirtinimo (Miško kirtimo taisyklės, 97 p.).

Galiojantys ir rengiami gamtotvarkos planai pasiekiami www.biomon.lt

Parengtas ir viešinamas BAST „Samanyčios pelkė“ (LTUTE0013) [gamtotvarkos planas](#).

MEDŽIAIS APAUGUSIŲ GANYKLŲ ATKŪRIMAS

MEDŽIAIS APAUGUSIOS GANYKLOS LIETUVOJE YRA VISIŠKA RETENYBĖ – JOS SUDARO VOS 0,1 PROC. NUO VISŲ LIETUVOJE KARTOGRAFUOTŲ EUROPOS BENDRIJOS SVARBOS GAMTINIŲ BUVEINIŲ.

Šios buveinės Lietuvoje susiformavo ilgą laiką ganant gyvulius plačialapių ir mišriuose miškuose arba po miško lydymo. XX a. pradžioje intensyvėjant žemės ir miškų ūkiui, dauguma tokių buveinių arba užaugo mišku, arba buvo paverstos į atviras žemės ūkio naudmenas.

Įgyvendinant LIFE integruotą projektą NATURALIT Lietuvoje buveinė 9070 Medžiais apaugusios ganyklos atkuriamos Aukštaitijos nacionaliniame parke, Ginučių ąžuolyne.

Po 46 metų Ginučių ąžuolyne vėl gavosi karvės!

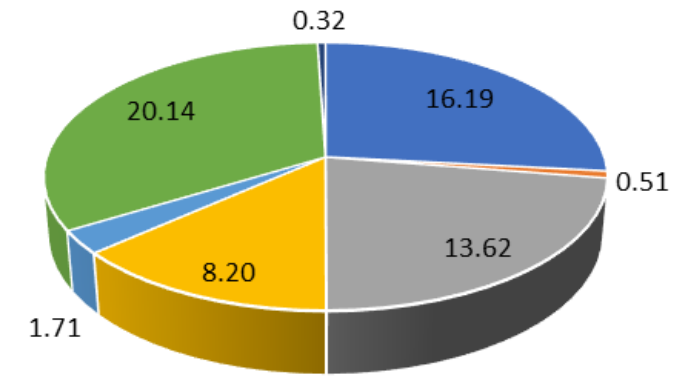
NATURALIT

PRIVAČIŲ MIŠKŲ IŠPIRKIMAS EB SVARBOS MIŠKŲ BUVEINĖSE

EB svarbos miškų buveinių plotai išpirktuose miškuose (ha)

- '9010' *Vakarų taiga
- 9050' Žolių turtingi eglynai
- 9080' *Pelkėti lapuočių miškai
- 9160' Skroblynai
- 9180' *Griovų ir šlaitų miškai
- 91D0' *Pelkiniai miškai

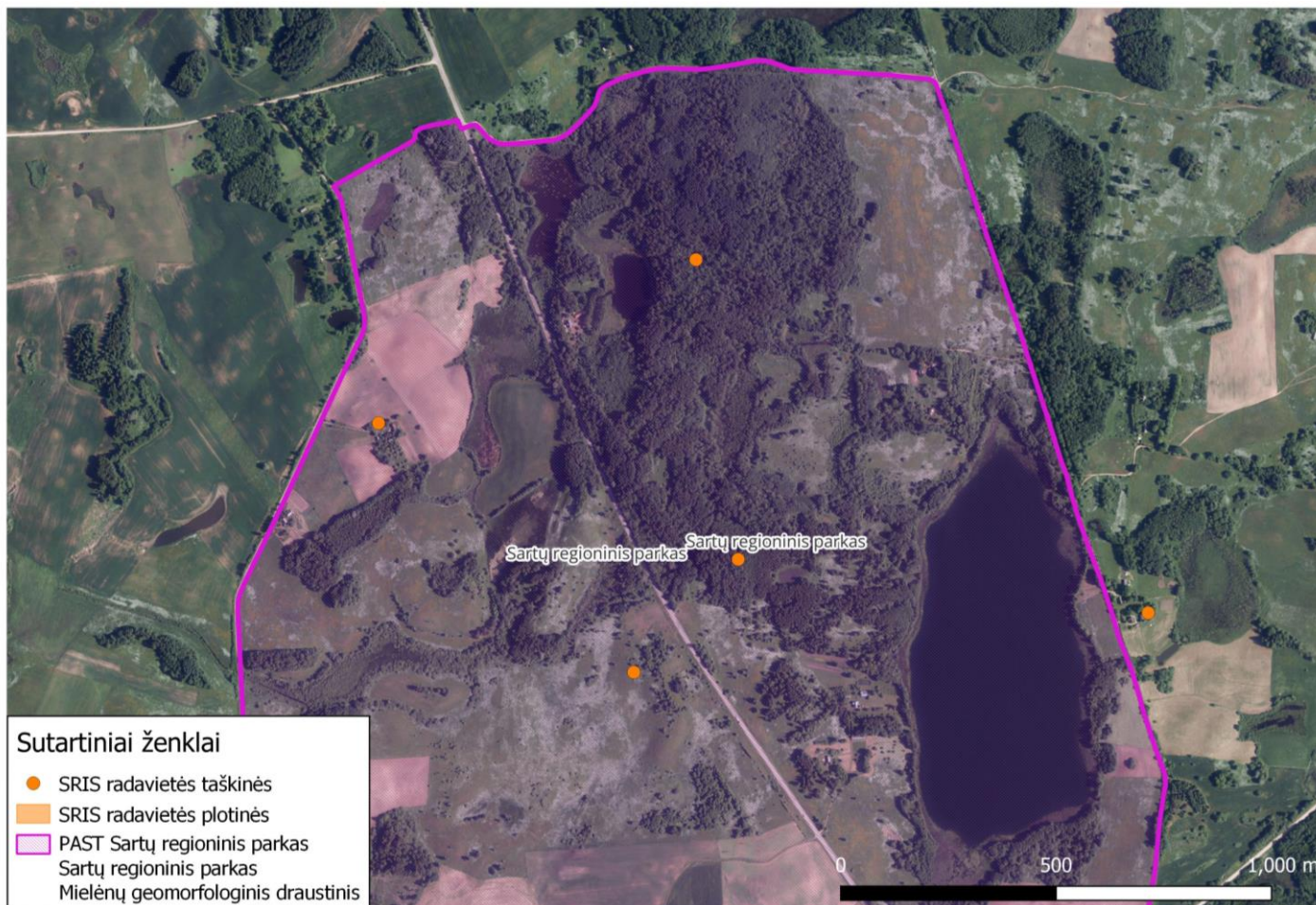

2023 M. IŠPIRKTA **207, 52 HA** (16 MIŠKO SKLYPŲ)

2024 M. IŠPIRKTI **53,12 HA** (5 SKLYPAI). *Priemonė tęsiama.*

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba įgyvendina 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pažangos priemonę „Išsaugoti biologinę įvairovę“.

Priemonės tikslas – išsaugoti gamtiniu požiūriu vertingus miškus išperkant juos iš privačių savininkų ar sudarant su privačių miškų savininkais apsaugos sutartis. [Daugiau informacijos.](#)

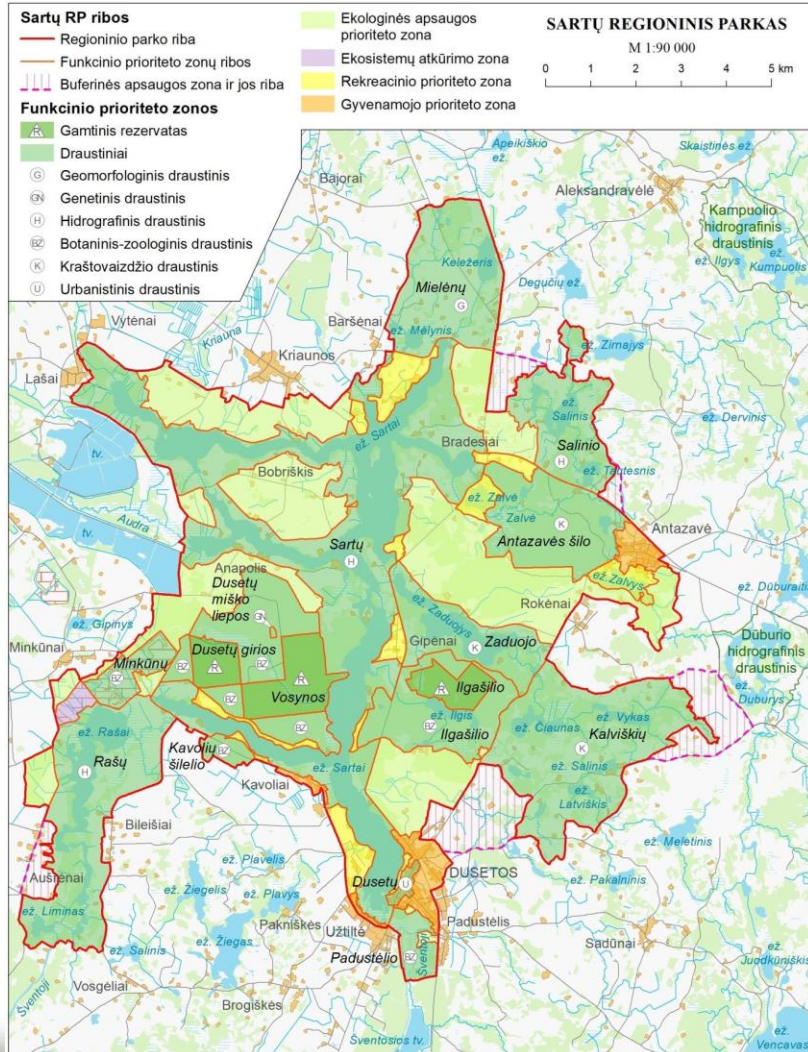
PAUKŠČIŲ APSAUGA

- Suplanuota ūkinė priemonė – plyni pagrindiniai miško kirtimai (viso 7,7 ha plote) paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje, kuri įsteigta **vapsvaėdžio** (*Pernis apivorus*), **plovinės vištelės** (*Porzana parva*), **žvirblinės pelėdos** (*Glaucidium passerinum*), **tripirščio genio** (*Picoides tridactylus*) apsaugai.
- Suplanuoti kirtimai neatitiko paukščių geros apsaugos būklės kriterijų: **netinkamas kirtimų laikotarpis, nepakankamas kiekis biologinei įvairovei paliekamų medžių, nenurodyta ar paliekami stuobriai, nenurodyta ar bus ir kiek paliekama negyvos medienos.**

PO REIŠMINGUMO VERTINIMO ŪKINĖ VEIKLA SUPLANUOTA TAIP, KAD NEDARYTŲ REIŠMINGO NEIGIAMO POVEIKIO SAUGOMŲ PAUKŠČIŲ RŪŠIMS:

- *Pagrindiniai kirtimai ir medienos ruošos darbai nebus vykdomi nuo kovo 1 d. iki rugpjūčio 31 d.*
- *Biologinei įvairovei paliekamas medžių skaičius – ne mažiau kaip 20 vnt./ha formuojant biogrupes.*
- *Nebus šalinama negyva mediena jei stambios negyvos medienos yra mažiau nei 20m³/ha, kirtimų metu bus išsaugomi visi stuobriai.*

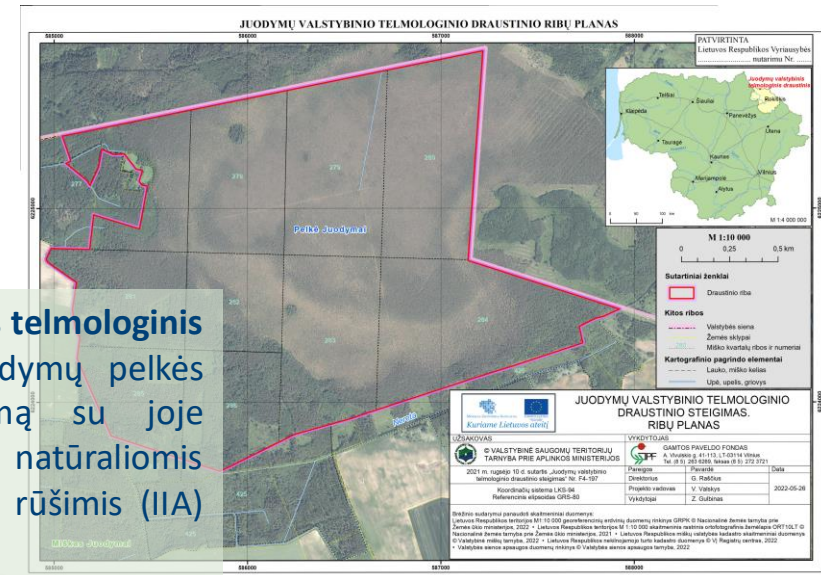
TERITORIJŲ PLANAVIMAS – ĮRANKIS GAMTINIŲ VERTYBIŲ APSAUGAI

Patvirtinta **Sartų regioninio parko planavimo schema (ribų ir tvarkymo planai)**. Ja įsteigti du nauji gamtiniai rezervatai (Dusetų girios ir Ilgašilio gamtiniai rezervatai), išplėstas Vosynos gamtinis rezervatas, patikslintos funkcinio prioriteto zonų ribos, nustatytos rekreacinio naudojimo plėtros priemonės, gamtos apsaugos kryptys ir kita.

Šiuose gamtiniuose rezervatuose saugomos šešių tipų Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės: Vakarų taiga, Plačialapių ir mišrūs miškai, Žolių turtingi eglynai, Pelkėti lapuočių miškai, Aliuviniai miškai, Pelkiniai miškai ir šioms buveinėms būdingos rūšys.

371,9 ha plote įsteigtas **Juodųjų valstybinis telmologinis draustinis** siekiant išsaugoti vertingą Juodųjų pelkės (Rokiškio rajono savivaldybė) ekosistemą su joje aptinkamomis Europos Bendrijos svarbos natūraliomis buveinėmis, saugomomis gyvūnų ir augalų rūšimis (IIA) miškų grupė.

ATRASTI IR PAŽINTI MIŠKO ESKOSISTEMĄ SAUGOMOSE TERITORIJOSE

- [Meironių gamtos takas](#) (Aukštaitijos nacionalinis parkas)
- [Ščiūrio rago pažintinis takas](#) (Labanoro regioninis parkas)
- [Arlaviškių pažintinis takas \(Kadagių slėnis\)](#) (Kauno marių regioninis parkas)
- [Dūkštų ąžuolyno pažintinis takas](#) (Neries regioninis parkas)
- [Mūšos tyrelio pažintinis takas](#) (Žagarės regioninis parkas)

MIŠKAI SAUGOMOSE TERITORIJOSE

Gražutės regioninis parkas, M. Semaška

KONFERENCIJA – PARODA „GAMTOS VERTYBĖS MIŠKININKO AKIMIS“

2024 M. BIRŽELIO 25 D. | LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos | Agnė Jasinavičiūtė

www.vstt.lrv.lt | www.saugoma.lt